

EVOLUCIÓ DELS PATRÒNIMS DE QUATRE POBLES DE L'ALT CONFLENT (ENTRE 1841 I 1931)

Andreu JAMPY

I - PLANTEJAMENT.

Fa alguns anys, vaig efectuar recerques genealògiques sobre la meua família a ELNA on hi ha deu generacions de JAMPY, però de provinença de CASTELL. Continuant les meves investigacions vaig fer un estudi general dels quatre pobles següents per a l'assignatura de dialectologia (2n any de llicenciatura de català)

20.06.1841 - CASTELL	144	habitants
27.05.1841 - CORNELLÀ DE CONFLENT	491	-
04.07.1841 - FULLÀ	359	-
01.06.1841 - VERNET DELS BANYS	894	-
	<hr/>	
	1 888	-

Vaig consultar la cota dels padrons Mnc 2519 als arxius departamentals.

La principal dificultat trobada va ésser de poder llegir la grafia dels escrivans, però, comparant els patrònims d'un lloc amb l'altre, em va ser possible de rectificar alguns errors, perquè l'escrivà dels padrons de CASTELL feia la lletra "a" sense tancar-la. Aquesta lletra semblava ésser una "u".

Ex ; BAZAN era inscrit BUZAN a Castell quan aquesta persona provenia de Vernet dels Banys (BAZAN). Igualment, MAYENS per MUYENS a Castell (MAYENS a Vernet dels Banys).

Perseguint la feina iniciada amb l'assignatura de dialectologia, vaig investigar els mateixos municipis dins le marc del Modul A de la Llicenciatura, però en una època diferent, al cens de 1931 :

27.03.1931 - CASTELL	93	habitants
31.03.1931 - CORNELLÀ DE CONFLENT	505	-
02.04.1931 - FULLÀ	327	-
01.04.1931 - VERNET DELS BANYS	1206	-

	2131	-

Amb la primera comparació, hom s'adona arreu que es desenvolupa un fenomen migratori principalment a favor dels pobles més importants en perjudici dels més petits i un creixement global de població d'un 13 % més o menys.

També constatem que alguns patrònims van desaparèixer d'un poble, a conseqüència d'errors de grafia, però els trobem en un altre indret amb una grafia diferent :

- a CASTELL :   BOERA .....BOHERE
    CAIRA .....CAYRE o CAIRE
    CARERA.....CARRERE

- a CORNELLA :   BOUSAN }
   } .....BUZAN
    BOUZAN }
    RESTANY .....RESTAYNT
    ?PARÈS .....PARÍS
    ?CADDET.....CAPDET

- a FULLÀ :   DEIXONNE .....DECHONNE
    RESTAING .....RESTANY
    MONET .....MONÉ

- a VERNET :   BILLERAZE.....VILLERASE
    CASTAN.....CASTANY
    IBERN.....IMBERNT
    MANAUT .....MANANT

El patrònim PY o PI va desaparèixer de les localitats de CASTELL, CORNELLÀ i FULLÀ abans del cens de 1841 i ha disminuït de la ciutat de VERNET dels BANYS, (només una persona empadronada l'any 1931). Però el patrònim compost JAMPY (Jaume PY o Joan PY) és bastant arrelat en els quatre pobles investigats.

III - EVOLUCIÓ.

a) Els que s'han conservat.

		Cens de 1841	Conservats en 1931	%	Cens de 1931
CASTELL	Patrònims	36	10	27,77	21
	Població	144	69	47,91	93
CORNELLÀ	:Patrònims	108	30	27,77	119
	Població	491	218	44,39	505
FULLÀ	:Patrònims	84	19	22,62	85
	Població	359	130	36,21	327
VERNET	:Patrònims	177	57	32,20	331
	Població	894	451	50,44	1206

Constitueixen el nucli estable de cada municipi, amb una població component gairebé la meitat en els dos més importants.

b) Els que s'han perdut.

		Cens de 1841	Conservats en 1931	%	Cens de 1931
CASTELL	:Patrònims	36	26	72,22	21
	Població	144	65	45,13	93
CORNELLÀ	Patrònims	108	79	73,15	119
	Població	491	235	47,86	505
FULLÀ	:Patrònims	84	65	77,38	85
	Població	359	193	53,76	327
VERNET	:Patrònims	177	122	68,93	331
	Població	894	323	36,12	1206

Hom observa dos fenòmens :

1º- Una forta emigració de la població de CASTELL, CORNELLÀ i FULLÀ a favor de VERNET i també d'altres llocs.

2º- La reducció de la composició de les famílies (famílies menys nombroses).

c) Els que s'han afegit.

		Cens de 1841	Conservats en 1931	%	Cens de 1931
CASTELL	Patrònims	36	11	30,56	21
	Població	144	24	16,66	93
CORNELLÀ	Patrònims	108	89	82,41	119
	Població	491	298	60,69	505
FULLÀ	Patrònims	84	66	78,57	85
	Població	359	197	54,87	327
VERNET	Patrònims	177	276	155,93	331
	Població	894	755	84,45	1206

Al poble de CASTELL, els patrònims i la població disminueixen.

A CORNELLÀ, FULLÀ i VERNET el creixement dels patrònims i de la població són deguts en part a la immigració de CASTELL i sobretot de la vinguda de gent forastera per raons econòmiques.

Tots els patrònims d'immigrants d'origen català o castellà eren inscrits com a espanyols.

III - EXPLICACIONS POSSIBLES.

Alguns patrònims han sofert una modificació de grafia dins el mateix poble. D'altres han sofert una adaptació a l'alfabet francès. Per aquesta raó hem considerat com a diferents tots els patrònims modificats.

a CASTELL

BOERA.....BOHERE
IMBERNT.....IMBERN
PIDELL.....PIDEILL

a CORNELLÀ

BRIA.....BRIAL
MONET.....MONNET
PACUIL.....PACOUIL
PARÈS.....PARÍS
RESTANY.....RESTAYNT
ROQUEFORT.....ROCAFORT
SALGUES.....SALGAS
SELBE.....SELVE
THOUBERT.....TOUBERT

a FULLÀ

BOUSAN.....BOUZAN
DEXONNE.....DECHONNE
FUNOSAS.....FOUNOSE
GUI.....GUY
ISOPET.....IZOPET
LLAGOUNE.....LLAGONNE
MARTI.....MARTY
MONET.....MONE
MORER.....MORERA
PAREN.....PARENT
RESPAUT.....RASPAUD
ROUSSÉ.....ROUSSET

a VERNET DELS BANYS

BAILLS.....BAILS
BAPTISTE.....BATISTE
BOBERE.....BOHER
BROC.....BROCH
CASTAN.....CASTANY

FABRE.....FABRA
 FALGUERE.....FALGUERES
 FREU.....FREI
 FRUYTET.....FRUITET
 GOTANEGRE .....GOTTENEGRE
 LAFOND.....LAFONT
 MARGAILL.....MARSAIL
 MONÉ.....MONET
 NOEILL.....NOELL
 PECH.....PEY
 PIDEILL.....PIPEIL
 POIRÉ.....POIRIER
 PUIG.....PUIGT
 PY.....JAMPY
 RESTAYN .....RESTATYNT, RESTANG
 ROIG.....ROIGT
 ROUZEAU.....ROUSSEAU
 SOLÉ.....SOLER, SOLERE
 TOREN.....THORENT; TOUREN

Alguns altres han desaparegut d'un poble, però hom els retroba dins un altre amb una grafia diferent

ex : XAMBEU .....CHAMBEU

Durant el període de 1841 al 1931, diversos esdeveniments polítics, econòmics o turístics han provocat migracions de població :

Notarem :

- Les guerres carlines (1833/1875) i la situació econòmica difícil del costat sud dels Pirineus va ocasionar l'entrada de catalans del Principat i de castellans.

- La guerra del 1870 entre França i Alemanya va provocar una immigració d'alsacians : (WOLFF, WEINACHTER, WENNERBERG, RECHENMAN, SCHAEFFER, SCHWEITZER)

- L'arribada del tren dins l'alt conflent va iniciar una onada d'occitans : (BENASSAC, BERTHIER, BOURNIER, CASCOLIN, CROUZET, COUZINIER, CREANGE, GRILLERE, MARSENAC, MASSOL, MEUSNIER, PIERRAT, POUILLY, QUESNEL).

- La guerra del 1914/1918 entre França i Alemanya va causar una pèrdua important de patònims, sobretot de població jove.

- La immigració del Principat des de l'any 1919 fins als anys trenta va influir molt sobre el cens de 1931 : (BARCONS, CANTARELL, CARBONEIL, MASDEU ... BARBARO, BARBERO, BONADA, DOMENJO, ERBETTA, RUIS ...)

- La utilització dels banys de Vernet va veure arribar una onada de població forastera de nacionalitats diverses : (Italians : BACCELLI, CECCHI, FEROGLIA, FERRACCI, GALLIANI, MASSINA, ORLANDI, ZUCARELLI ...), (Anglesos : WHITE ...), (Holandesos : DE ROSEN, HAMBERG, LIPPOLD, VAN DAM ...).

- L'explotació dels meners del canigó al segle XIX facilita la vinguda de població de l'est d'Europa : (WLAVOGHILAKY, VOLLANICK, Polonesos).

IV - CONCLUSIÓ.

Els patrònims han evolucionat amb el llenguatge, però menys que els noms comuns perquè llur evolució fonètica ha estat frenada pel fet de llur inscripció dins els actes oficials.

Nogensmenys, hem constatat moltes errors de grafia degudes als funcionaris que varen fer el cens.

No podem pas dir que les migracions del Principat hagin tingut una forta influència sobre la llengua parlada perquè la llengua que ells parlaven era molt semblant de la llengua vernacla conservada per tradició oral dins els quatre pobles de l'alt conflent per raons de situació geogràfica.

Pero l'obligació d'utilitzar la llengua francesa des del segle XVIII dins tots els textos oficials ha contribuït a imposar aquesta llengua dins tots els actes de la vida quotidiana.

PERCENTATGE DELS PATRÒNIMS MÉS IMPORTANTS DELS QUATRE POBLES.

PATRÒNIMS	1841	1931	% / 894 Hab.	% / 1206 Hab.
ALABERT	24	23	2,68	1,90
BROC	23	22	2,57	1,82
BUZAN	45	18	5,03	1,49
CAPEILLE	51	25	5,70	2,07
FONS	11	22	1,23	1,90
GOZE	14	31	1,56	2,57
GUI	32	8	3,57	0,66
JAMPY	111	82	12,41	6,79
MORER	26	23	2,90	1,90
PARENT	55	35	6,15	2,90
PARÍS	28	14	3,13	1,16
QUÈS	42	18	4,69	1,49
SICART	37	18	4,13	1,49
SOLER	33	39	3,69	3,23
VIDAL	12	22	1,34	1,82
	544	401	60,85	33,25

Hom observa una disminució sovint important, dels patrònims d'un cens a l'altre. És degut principalment a la reducció de la composició de la família que té només 2 ou 3 fills quan era composta de 8 o 10 fills a vegades al cens de 1841.

Patrònim	Castell 1841	Castell 1931	Comellà 1841	Comellà 1931	Fullà 1841	Fullà 1931	Venet 1841	Venet 1931
ADRET			1					5
AGGERY								4
AIRAULT								1
ALABERT					7	2	17	21
ALARY							1	
ALEMANY						5		
ALEXANDRE								2
ALIES				2				
AMIBL				6				
ANDREA				4				
ANGLADE		6	8	6				
ANGLES						3		
ANOUILLES							5	
ANUILLES	1							
ANTIC							1	
ARENE								5
ARGELES			1					
ARMENGO								1
ARNAUD			3		1		4	19
ARNAUDIES				4				
ARTUZE							2	
ASCENCIO								1
ASCLUSE					1			
ASPARIQUA				3				
ASPART	3							
ATHIEL				1				
AUBERT					1			
AUGE							4	
AULET								2
AUTER							4	
AUTONES								4
AUZOLET				1				
AZEMA								2
BACCELLI								3
BACO						1		
BACQUE				4				
BADOUIX								3
BAGO		4				4		4
BAILBE						3		
BAILLAIRE	1							
BAILLAYRE							19	3
BAILS	1						1	
BAILS								9
BAIZOU						3		
BALATEU							1	
BALLESPY				2				
BALZARETH								1

Patrònim	Castell 1841	Castell 1931	Cornellà 1841	Cornellà 1931	Fullà 1841	Fullà 1931	Vernet 1841	Vernet 1931
BANASSAC				3				
BAPTISTE							1	
BARBERO								2
BARCONS								7
BARDY						6		
BAREILL							1	
BARGOULA							1	
BARNOLE				1				
BARRERE				2				
BARTRE	5							
BASSET								2
BASTARDES								1
BATAILLE						2		2
BATISTE								2
BATLLE			4	9				
BAUDIN								1
BAZAN	1						12	12
BEAUBERNARD								1
BENASSAC							1	
BENAZET							13	4
BENNETOT								1
BERGAU						1		
BERGES					1			
BERJOAN			14	5	1			
BERNARD				6				
BERNOLE							2	
BERTHE								2
BERTHELON								3
BERTHIER								1
BERTRAND							3	5
BES						1		1
BIAL			5	16				
BIELE							1	
BIGORRE			1				8	
BIGOU								3
BILE							1	
BILLERAZE							13	
BLACHERE								4
BLANC							1	3
BLASI			2					
BOBE				5				
BOERA	12							
BOHER			7	15				1
BOHERE		3					5	1
BONADA								5
BONAFE							1	
BONAFOS	3			1			4	

Patrònim	Castell 1841	Castell 1931	Cornellà 1841	Cornellà 1931	Fullà 1841	Fullà 1931	Vernet 1841	Vernet 1931
BONEIL			1					
BONEILL							1	
BONET				4			2	
BONNAFOS					1			
BONNEMAISON				5				3
BONNERICH			3					
BORDARIES					4			
BOSCAILL							1	
BOTET					7			
BOULX							1	
BOURGAT			2				4	10
BOURNET								2
BOURNIER								2
BOUSAN			18		7			
BOUSIGUE								11
BOUTET			1				1	
BOUZAN			4			2	1	11
BOUZIGUES				6				3
BOY								3
BRANGE			10	4				
BRAU	2						3	
BRIA			1					
BRIAL			17					
BRINCAT								1
BROC			15	8	3	3	5	11
BROCH								2
BROUZY							12	
BRUNET				5				1
BRUSI					1			
BRUZY							15	11
BURGELL								1
BUZAN	24	1	5	3		3	16	11
CABRA				4				
CABRI								1
CABRILLE					1			
CADET			1					
CADEIL			9	6				
CADEILL	1							
CAIRA	1							
CAIRE			6					
CALCINET								1
CALMON							3	
CALVET	7	10					2	5
CAMPOS								10
CANAL								1
CANBRADE								1
CANREDON						1		

Patrònim	Castell 1841	Castell 1931	Cornellà 1841	Cornellà 1931	Fullà 1841	Fullà 1931	Vernet 1841	Vernet 1931
CANTARELL								1
CAPDET								1
CAPEILLE			2				49	25
CARBONEIL								1
CARERA	1							
CARLES							1	
CAROL			1					
CAROLE							6	5
CARRERE					1		8	1
CASADAMON							1	
CASALS				1				
CASCOLIN								5
CASES	7	6					5	
CASSAGNE					2			
CASSANY			2					
CASTAGNE							5	
CASTAN							1	
CASTANY								1
CASTEL								1
CASTELL								2
CASTELLO				3				
CASTILLO						4		
CATALA							1	2
CAYATTE								1
CAYRE					1			
CAYROL					1		1	7
CECCHI								3
CECE								2
CHABRAND								1
CHAIZE								2
CHAMBEU				5				5
CHAMBON								1
CHARBONNIER								2
CHARGEBOEUF								2
CHAUVET				4				
CHAVE								2
CHOUTEAU								3
CHRISTOPHE							4	2
CINTE					8	5		
CIRVAN					1			
CLANET								1
CLASTRE	1		3					
CLAVERIE	1			3			1	
CLERC							2	1
CLOS			3	3				
CLOUZET								1
COLL							1	4

Patrònim	Castell 1841	Castell 1931	Comellà 1841	Comellà 1931	Fullà 1841	Fullà 1931	Vernet 1841	Vernet 1931
COLOMBE								1
COLOMER			6	2			6	
COMBAUT							1	
COMBETTE								5
COMES				2				3
CONILL								2
COROMINOLA						2		
CORONES								2
CORTIE							5	
COSTA								4
COSTASECA	1							
COSTE			1					5
COT				3				
COUDERC							2	
COUMAILS			1					
COURNUT						3		
COURTY			1					
COUZINIER								2
CREANGE								3
CREMADEILS								1
CRIBAILLE			4					
CRUSELLS						4		
DALADOIRE								1
DALBIEZ								2
DALCHE								1
DALME							2	
DARDENNE								2
DE BURNAY								3
DECHAUX								4
DECHONNE						2		
DECOL								1
DEDIEU			1					
DEILLES							5	
DEIXONNE			1					
DEJAULE								3
DELCLOS							8	2
DELMAS				4				8
DELOS						1		
DELPONT				2				
DELTRAN								3
DE MATTEIS								2
DE MONFREID				1				
DENIS				1				
DE RAINVILLERS								2
DE ROSEN								3
DESCHAMPS							1	
DESMAREZ								5

Patrònim	Castell 1841	Castell 1931	Cornellà 1841	Cornellà 1931	Fullà 1841	Fullà 1931	Vernet 1841	Vernet 1931
DESPLAS								2
DESSENS								1
DEXONE					4			
DOMENJO							8	
DORANDEU			3					
DOT						4		
DOUMENC						3		
DRAPE					1			
DRAPEY			1					
DUFAN								1
DUFF								2
DUMAS						4		
FARINES								3
FARRE	1							
FAUCET					7	11		
FAUSSET							1	
FELIP		1	1					
FEROGLIA								1
FERRACCI								1
FERRAN								1
FERRAND								1
FERRE						1		
FERRIER								1
FEVRIER								2
FIGUERAS								6
FILLOLS			1	2				1
FITE								1
FONDAN			4	3				
FONS			4	7			7	16
FORGAS					4	9		
FORGUES							4	
FOSSE			7		6	4	8	5
FOUGA			1					
FOUILHERAC			1					
FOULON								1
FOUNOSE						3		
FOURNOL						2		
FOURNOLS								3
FRAYSSINET				3				
FREI								1
FREIXINOS				1				
FREU							1	
FRUITET								18
FRUYTET							14	
FUNOSAS					5			
GAILLARD							16	
GALCERAN						1		

Patrònim	Castell 1841	Castell 1931	Cornellà 1841	Cornellà 1931	Fullà 1841	Fullà 1931	Vernet 1841	Vernet 1931
GALLIANI								3
GALLIAY			3					
GALY								1
GARNACHE								6
GARRIGUB								5
GARRIGUES				4				
GAURENE					1			
GAUTIER								3
GAVORY								1
GENARO						1		
GENSANE								4
GIRALT			1			1	3	
GISBERT								1
GODEFROY			6					
GONELL						2		
GONET								1
GONI							1	
GONZALES				3				
GOREL								5
GOSE			1					
GOTANEGRE				2			7	
GOTTENEGRE								7
GOUDARD								6
GOUZI								2
GOZE							14	31
GRAU			4	1	2	3		7
GRAULE					1			
GREIL				1				
GRILLERE								1
GUANTER				1				
GUBNARD								2
GUERINEAU								2
GUERRE								3
GUI					31	8	1	
GUILLAU							1	
GUILLAUME				6				
GUILLEM							3	
GUINOT			1		5	15	4	
GUITRAIL								1
GUITTARD								1
GUY			1			4		
HAMBERG								1
HERMEN						3		
HORS							3	3
HORTE					3		1	
HUC				2				
HUILLO					1			

Patrònim	Castell 1841	Castell 1931	Cornellà 1841	Cornellà 1931	Fullà 1841	Fullà 1931	Vernet 1841	Vernet 1931
HULLO				1				
HULME					1			
IBERN							1	
ILLES			20	15				
IMBERN		1						
IMBERNT	2							
ISOPET					1			
IZOPET						2		1
JACOMY		1						
JAMPY	14	10	34	20	10	6	53	46
JANIS							1	
JAULENT						2		1
JONSI							1	
JORDY	1						11	1
JOUANOLLE								2
JUNCY					19	12		
JUNQUET			5				5	
JURUS								2
JUST								2
JUSTAFRE								2
KNECHT						1		
LABORDE								1
LABRUGE				5				
LACOSTE				2				
LACUBE						3		
LACVIVIER							2	
LAFAILLE							3	
LAFITE			1					
LAFOND							6	
LAFONT	1		9	6		5		3
LAGUERRE								2
LANES						5		
LAPORTE		1			11			
LARRIEU								4
LAURENS				5				
LESIRE								2
LHOSTE			2	2				
LIENARD				2				
LIPPOLD								1
LLABOUR					1			
LLAGONNE			1			3		
LLAGOUNE					1			
LLOBET							1	
LLONG							1	
LLOP								7
LLOPET							8	3
LLORENS								2